

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 127g/2019

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 50 alin. (1) lit. e)
din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul
public de pensii

CHIȘINĂU

7 octombrie 2019

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dlui Eduard ABABEI,
dnei Domnica MANOLE,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Vasili Oprea, *grețier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 5 iulie 2019,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 7 octombrie 2019 în camera de consiliu,

Prezintă următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 50 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, ridicată de dna avocat Ludmila Bolocan în dosarul nr. 3-112/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 5 iulie 2019 de către dl judecător Victor Sîrbu, de la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 26 noiembrie 2018, dl Victor Grădinaru i-a solicitat Casei Naționale de Asigurări Sociale recalcularea sumei pensiei stabilite. În cererea prealabilă, dl Victor Grădinaru a solicitat luarea în considerare la stabilirea dreptului la pensie a perioadei aflării la studii pe parcursul anilor 1971-1975, precum și a perioadei de îngrijire a copilului cu dizabilitate severă pe parcursul anilor 2006-2009.

4. Casa Națională de Asigurări Sociale a comunicat că, în conformitate cu dispozițiile articolului 50 din Legea privind sistemul public de pensii, în stagiul de cotizare se include doar perioada de studiu realizată în instituțiile de învățământ superior cu frecvență la zi.

5. Pe 15 ianuarie 2019, dl Victor Grădinaru a atacat în instanța de judecată decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care i s-a refuzat recalcularea pensiei. În cererea de chemare în judecată, dl Victor Grădinaru a solicitat anularea răspunsului Casei Naționale de Asigurări Sociale și obligarea acesteia la recalcularea pensiei, avându-se în vedere activitățile necontributive menționate *supra*.

6. Pe 18 iunie 2019, dna avocat Ludmila Bolocan, care reprezintă interesele reclamantului, a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „studiul în instituțiile de învățământ superior de zi” de la articolul 50 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

7. Prin încheierea din 2 iulie 2019, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a dispus trimiterea unei sesizări la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 47 Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de asigurări sociale sunt următoarele:

Articolul 50 Activitățile ce se includ în stagiul de cotizare

„(1) În afară de perioadele specificate la art.5, în stagiul de cotizare se includ perioadele în care s-au desfășurat următoarele activități până la 1 ianuarie 1999:

a) activitatea în calitate de membru de colhoz, indiferent de caracterul și de durata programului de muncă. La calcularea vechimii în muncă în colhoz din perioada posterioară anului 1965, în cazul în care membrul de colhoz, nemotivat, nu a îndeplinit minimumul stabilit, se ia în calcul perioada de prestare efectivă a activității;

b) activitatea de creație a membrilor uniunilor de creație confirmată de către secretariatele consiliilor de administrație ale uniunilor respective;

c) activitatea în calitate de slujitor și lucrător al cultelor, începând cu 1 aprilie 1992;

d) îngrijirea unui invalid de gradul I, a unui copil invalid sub vârsta de 16 ani sau a unei persoane care a depășit vârsta de 75 de ani;

e) **studiul în instituțiile de învățământ superior de zi.**

(2) Modalitatea de includere în stagiul de cotizare a perioadelor indicate la alin.(1) se stabilește de către Guvern.

(3) Cheltuielile aferente includerii în stagiul de cotizare a perioadelor specificate la alin.(1) literele d) și e) se acoperă de la bugetul de stat.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarei excepției de neconstituționalitate

10. Autoarea excepției de neconstituționalitate susține că textul „studiul în instituțiile de învățământ superior de zi” de la articolul 50 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii încalcă principiul egalității, garantat de articolul 16 din Constituție. Mai mult, autoarea excepției invocă și faptul că textul de lege contestat instituie o ingerință în dreptul său de acces la un tribunal și la un proces echitabil, garantate de articolul 20 din Constituție. De asemenea, autoarea excepției susține că textul de lege contestat instituie o ingerință disproporționată în drepturile garantate de articolele 21 și 35 din Constituție, privind dreptul la apărare și dreptul la învățatură. Totodată, în textul excepției de neconstituționalitate, autoarea invocă și încălcarea articolelor 4, 7, 8 și 15 din Constituție.

11. Așadar, având în vedere cele menționate *supra*, autoarea excepției pretinde că textul de lege contestat încalcă articolele 4, 7, 8, 15, 16, 20, 21, 35 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

12. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

13. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea privind sistemul public de pensii, ține de competența Curții Constituționale.

14. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dna avocat Ludmila Bolocan, în dosarul nr. 3-112/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textul „studiul în instituțiile de învățământ superior de zi” din articolul 50 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

16. Curtea reține că, având la bază principiul contributivității, sistemul public de pensii ține de competența legislatorului, căruia îi este recunoscută o marjă discreționară largă în materie de stabilire a condițiilor și a criteriilor necesare pentru beneficierea de o anumită categorie de pensie, cu condiția de a nu încălca exigențele constituționale ce rezultă din prevederile constituționale. Prin urmare, **asimilarea perioadelor necontributive stagiului de cotizare necesar la stabilirea pensiei reprezintă o opțiune a legiuitorului pe care o realizează cu respectarea criteriului de rezonabilitate.**

17. Curtea menționează că în materia asigurărilor sociale în caz de bătrânețe prevederile articolului 47 din Constituție acordă în exclusivitate legislatorului atribuția de a stabili condițiile și criteriile de acordare a acestor drepturi, inclusiv cazurile și modalitățile de asimilare a perioadelor necontributive stagiilor de cotizare. De altfel, articolul 72 alineatul (3) pct.j) din Constituție stabilește în mod explicit că regimul general privind protecția socială se reglementează prin lege organică.

18. Curtea reține că statul dispune de o marjă largă de apreciere în domeniul drepturilor sociale, iar drepturile prevăzute de art. 47 din Constituție nu garantează cuantumul exact al acestora, inclusiv al pensiei (HCC nr. 27 din 20 decembrie 2011, § 56).

19. Autoarea excepției de neconstituționalitate susține că textul „studiul în instituțiile de învățământ superior de zi” de la articolul 50 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii este contrar articolelor 4, 7, 8, 15, 16, 20, 21, 35 și 54 din Constituție. Deși sunt invocate toate aceste norme constituționale, Curtea observă că autoarea nu motivează în ce constă neconformitatea dispoziției legale criticate cu dispozițiile constituționale invocate.

20. În jurisprudența sa constantă, Curtea a reținut că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate prezintă o structură care cuprinde trei elemente obligatorii: textul contestat din punctul de vedere al constituționalității, textul de referință despre care se pretinde că este încălcat și motivarea de către autorul excepției a pretensei neconformități existente între cele două texte (a se vedea DCC nr. 98 din 19 decembrie 2016, § 22).

21. În prezenta cauză, excepția de neconstituționalitate nu cuprinde motivarea pretensei neconformități a textului criticat cu normele constituționale invocate. În situații similare, Curtea a respins ca inadmisibile excepțiile de neconstituționalitate, precizând că simpla trimitere la un text din Constituție, fără explicarea pretensei neconformități cu acesta a prevederilor legale contestate, nu echivalează cu un argument (a se vedea DCC nr. 30 din 29 martie 2018, § 22; DCC nr. 102 din 3 octombrie 2019).

22. Totodată, Curtea a stabilit că, dacă ar proceda la examinarea unei asemenea excepții de neconstituționalitate, s-ar substitui autorului acesteia în privința formulării unor critici de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu (a se vedea DCC nr. 44 din 22 mai 2017, § 19; DCC nr. 52 din 27 iunie 2017, § 28; DCC nr. 116 din 15 decembrie 2017, § 23).

23. Având în vedere cele menționate, Curtea constată că sesizarea este nefondată și nu poate fi acceptată pentru examinarea sa în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a articolului 50 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, ridicată de către dna avocat Ludmila Bolocan, în dosarul nr. 3-112/2019, aflat pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.*

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

*Chișinău, 7 octombrie 2019
DCC nr. 105
Dosarul nr. 127g/2019*